

CYNGOR YMGYNGHOROL SEFYDLOG AR ADDYSG GREFYDDOL (CYSAG)

Cofnodion cyfarfod o'r Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol (CYSAG) a gynhaliwyd yn trwy cyfrwng fideo, Dydd Mercher, 19 Hydref 2022 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cyngorwyr Ellie Chard, Cheryl Williams, Ann Davies, Gill German, Merfyn Parry, Huw Williams, Delyth Jones ac Emrys Wynne

Yn Cynrychioli Enwadau Crefyddol ac Euogfarnau Athronyddol Anghrefyddol

Jennie Downes (Is-gadeirydd)

Yn cynrychioli Cymdeithasau'r Athrawon

Leah Crimes, Sarah Griffiths

HEFYD YN BRESENNOL

Cynghorydd AG (PL), Prif Reolwr Addysg (JB) a Gweinyddwyr Pwyllgorau (RTJ ac SW [Cyflwynydd Zoom])

1 YMDDIHEURIADAU

Cafwyd ymddiheuriadau gan Collette Owen a'r Parchedig Brian Jones.

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Ni ddatganwyd unrhyw gysylltiad.

3 MATERION BRYD FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Ni chodwyd unrhyw faterion bryd.

4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol (CYSAG) a gynhaliwyd ar 23 Mehefin 2022 (a ddosbarthwyd ymlaen llaw).

Cywirdeb -

- Amlygodd y Cynghorydd Huw Williams nad oedd ei bresenoldeb wedi'i gofnodi; yr oedd am i'w bresenoldeb gael ei nodi.
- Nododd y Cynghorydd Gill German ei bod wedi anfon ymddiheuriadau ar gyfer y cyfarfod ond na chawsant eu nodi.

Materion yn codi –

- Dywedodd yr ymgynghorydd AG wrth y pwyllgor y byddai gan blant sydd ar hyn o bryd ym mlwyddyn 7 y dewis i ofyn am Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg pan fyddant yn cyrraedd blwyddyn 12/13, yn hytrach na pheidio â chael y dewis gan ei fod yn statudol ar hyn o bryd.
- Atgoffwyd y pwyllgor fod y maes llafur cytûn wedi'i ddsbarthu i'r pwyllgor, a oedd yn caniatáu i'r aelodau wneud sylwadau ar y broses.

PENDERFYNWYD y dylid derbyn a chymeradwyo cofnodion y cyfarfod CYSAG a gynhaliwyd ar 23 Mehefin 2022 fel cofnod cywir.

5 NEWYDDLLEN YR HAF SIR DDINBYCH 2022

Cyflwynodd yr ymgynghorydd AG y newyddlen; byddai'r enw yn parhau fel ag yr oedd, sef Reach ac Agored. Y rhifyn yr oedd aelodau yn ei drafod oedd ail rifyn y newyddlen. Nod y newyddlen oedd dosbarthu gwybodaeth am addysg grefyddol i ysgolion. Dywedodd yr ymgynghorydd AG wrth y pwyllgor hefyd mai nod arall y newyddlen oedd gwneud pwyllgor y Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol (CYSAG) yn fwy gweladwy i'r cyhoedd.

Yr erthyglau yn y newyddlen oedd –

- Agored yn Archwilio Bydolygon - Mae Agored Cymru wedi datblygu 'Archwilio Bydolygon', cyfres o gymwysterau lefel 1 a 2 yn cefnogi dealltwriaeth o fydolygon crefyddol a rhai nad ydynt yn grefyddol. Mae'r cymhwyster yn diwallu tair o sgiliau craidd a nodwyd yn y fframwaith enghreifftiol (cwrwclwm presennol), ac mae'n darparu cyfleoedd ar gyfer archwilio cysyniadau ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg drwy ddatganiadau o'r hyn sy'n bwysig ym maes dysgu a phrofiad y Dyniaethau yn y Cwrwclwm i Gymru (cwrwclwm newydd).
- HwB - Datblygiad Proffesiynol Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg - Mae Cymdeithas CYSAGau Cymru wedi gweithio mewn partneriaeth i ddatblygu cyfres o fodiwlau Dysgu Proffesiynol ar Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn y cwrwclwm newydd. Bydd deg rhestr chwarae ar gael yn ystod Tymor yr Hydref 2022. Roedd yr Ymgynghorydd AG yn aros i'r rhestr chwarae fod ar gael; unwaith y byddent ar gael, byddent yn cael eu dosbarthu i aelodau CYSAG.
- Herio Materion Crefyddol 16+ - Mae Herio Materion Crefyddol yn ddyddlyfr ar gyfer myfyrwyr ac athrawon Astudiaethau Crefyddol UG a Safon Uwch. Mae hefyd yn adnodd defnyddiol ar gyfer unrhyw un sydd eisiau datblygu neu adnewyddu eu dealltwriaeth o'r pwnc. Mae dros 65 o erthyglau dyddlyfr mynediad agored wedi'u cyhoeddi yn y dyddlyfr hyd yma ac mae'n cynnwys erthyglau gan ysgolheigion ac ymarferwyr blaenllaw.
- Canolfan San Silyn - wedi'i lleoli yng nghanol Wrecsam yng Ngogledd Ddwyrain Cymru ar dir Eglwys Blwyf drawiadol San Silyn. Mae'n ganolfan sy'n darparu cymorth Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg arbenigol ac addoli ar y cyd i athrawon yn Wrecsam, gan weithio mewn partneriaeth â'r Awdurdod Lleol.

Trafododd yr Aelodau'r canlynol ymhellach -

- Diolchodd yr aelodau i'r ymgynghorydd AG am eu harwain drwy'r newyddlen. Tynnwyd sylw hefyd at ba mor werthfawr oedd y wybodaeth i athrawon profiadol a mwy newydd.
- Amlygodd aelodau'r Pwyllgor i'r ymgynghorydd AG nad oedd y dolenni ar y cylchlythyr Cymraeg yn gweithio.

PENDERFYNWYD y dylid derbyn a chofnodi'r adroddiad ar lafar gan yr Ymgynghorydd Addysg Grefyddol ynghylch newyddlen yr haf.

6 CWRICWLWM I GYMRU, MAES LLAFUR CYTUNEDIG SIR DDINBYCH AR GYFER CREFYDD, GWERTHOEDD A MOESeg A CHANLLAWIAU ATEGOL

Cyflwynodd yr ymgynghorydd AG y maes llafur cytûn; Yn dilyn ymholiadau am newidiadau pellach i ganllawiau Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ar Hwb, eglurodd yr ymgynghorydd AG os oedd newidiadau sylweddol, byddai hyn yn effeithio ar Faes Llafur Cytûn Sir Ddinbych ac efallai y bydd CYSAG yn gofyn i'r ALI gynnal cynhadledd Maes Llafur Cytûn arall i gytuno ar y newidiadau newydd.

Mae'r Cwricwlwm i Gymru yn statudol ar gyfer ysgolion cynradd a rhai ysgolion uwchradd (ar gyfer blwyddyn 7) o fis Medi 2022. Cymeradwywyd cynnwys y maes llafur cytûn ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn ystod haf 2022, ac mae'r fersiwn terfynol o'r maes llafur wedi'i gwblhau a'i anfon at ysgolion. Mae canllawiau ategol hefyd wedi'u cyhoeddi a'u hanfon at ysgolion.

Gan fod Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn bwnc a benderfynwyd yn lleol, mae'r maes llafur cytûn yn nodi'r hyn y dylid ei addysgu o ran Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ym mhob un o'r 22 awdurdod lleol yng Nghymru - ysgolion ALI ac ysgolion gwirfoddol a reolir sy'n addysgu'r maes llafur cytûn.

Byddai'r aelodau'n codi unrhyw bryderon o gyfarfodydd llywodraethwyr ysgol gyda'r ymgynghorydd AG.

Trafododd y pwyllgor y canlynol ymhellach –

Canmolodd y pwyllgor y dadansoddiad o fewn y maes llafur cytûn, gan olygu bod cyfarwyddo'r mater yn llawer mwy hygyrch.

- Ymateb i ymholiadau ynglŷn â chaniatáu i ysgolion drafod y maes llafur. Mae'r ymgynghorydd AG yn gweithio i GwE ac mae'n ymgynghorydd AG annibynnol. Mae GwE wedi ei gwneud yn glir eu bod am i athrawon helpu eu hunain drwy rymuso. Mae'r ymgynghorydd AG wedi cyfathrebu rywfaint gydag ysgolion i drafod y materion gyda staff. Mae GwE wedi darparu cefnogaeth i helpu ysgolion i ddatblygu datganiadau gorfodol enghreifftiol y gall ysgolion eu cynnwys yn rhesymeg y Cwricwlwm i Gymru yng nghynllun datblygu'r ysgol. Roedd llawer o heriau gwahanol i ysgolion, byddai'r maes llafur yn isel ar y cynllun datblygu ar gyfer ysgolion, ac roedd hyn yn her

sylweddol. Mae ysgolion yn wynebu ystod o heriau ar hyn o bryd ac mae rhoi Cwricwlwm i Gymru ar waith yn un ohonynt.

- Amlygodd Leah Crimes fod cefnogaeth i ysgolion yn heriol. Pe bai pob maes yn cael ei ddewis ac angen cymorth unigol, byddai'n achosi llwyth gwaith sylweddol na ellir ei reoli. Fel ysgol ffydd, mae'n rhaid i ni gyrraedd daliadau Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac mae angen bodloni anghenion a gofynion ysgolion Catholig. Dywedodd yr ymgynghorydd AG wrth y pwyllgor fod rhai dogfennau'n cael eu cynhyrchu i gefnogi Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg Catholig.
- Cododd y pwyllgor y posibilrwydd o gynhyrchu holiadur i weld a oedd ysgolion yn gweld y maes llafur cytûn a'r canllawiau'n ddefnyddiol. Amlygodd y Prif Reolwr Addysg ei fod yn rhywbeth y gellid gweithio arno.

PENDERFYNWYD derbyn a nodi'r diweddariad llafar gan yr Ymgynghorydd Addysg Grefyddol ynghylch Cwricwlwm i Gymru, Maes Llafur Cytûn Sir Ddinbych ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg a Chanllawiau Ategol.

7 ADRODDIAD BLYNYDDOL DRAFFT CYSAG 2020-21

Cyflwynodd yr ymgynghorydd AG adroddiad Blynyddol drafft CYSAG 2020/21 a dywedodd wrth y pwyllgor ei bod yn ofyniad statudol ar y CYSAG i gynhyrchu Adroddiad Blynyddol o'i waith a bod yr Adroddiad Blynyddol hwn ar gael i AdAS erbyn mis Rhagfyr.

Nid oes unrhyw farn am bynciau yn fframwaith arolygu cyfredol Estyn. Yn hytrach, mae aelodau'n derbyn gwybodaeth o'r adroddiadau yn ymwneud â sylwadau Estyn am ddarpariaeth Ysbrydol, Moesol, Cymdeithasol a Diwylliannol ysgol. Gweler rhan c. Addoli ar y cyd – Monitro darpariaeth – Adroddiadau arolygon. Bu i Estyn roi'r gorau i arolygon ysgolion yn ystod y pandemig. Ailddechreuodd Estyn yr arolygon yn ystod haf 2022. Ni chyflwynwyd unrhyw adroddiadau arolygon i aelodau CYSAG. Byddai hyn yn parhau ar gyfer 2022-23.

Cyfarfu aelodau CYSAG dair gwaith yn ystod y flwyddyn academaidd. Cynhaliwyd pob cyfarfod yn rhithiol.

Cynhaliwyd cyfarfod Cynhadledd Maes Llafur Cytunedig yn rhithiol.

Cyhoeddodd Conwy a Sir Ddinbych eu hail newyddlen. Mae'n cyflwyno newyddion i ysgolion yn ymwneud ag AG / Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac mae'n hynod bwysig wrth baratoi ar gyfer y cwricwlwm newydd. Mae'r ail rifyn yn cynnwys gwybodaeth am y Cwricwlwm i Gymru. Mae hefyd yn cynnwys gwybodaeth ddefnyddiol am gymhwyster Agored lefel 1 a 2, dolenni cyswllt i ganolfan San Silyn Wrecsam ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg, gwybodaeth am adnoddau datblygiad proffesiynol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg a gwybodaeth am E-ddyddlyfr AG ôl 16 o'r enw 'Herio Materion Crefyddol'. Gweler Atodiad A. Mae'r ALL wedi dosbarthu'r newyddlen i'r holl ysgolion, ac mae'n cael ei rannu ar Rwydwaith Hwb Addysg Grefyddol Gogledd Cymru. Ni chafwyd unrhyw gwynion o ran y CYSAG.

Byddai angen diweddarau aelodaeth y CYSAG i adlewyrchu'r cynghorwyr newydd.

Holodd y pwyllgor i'r ymgynghorydd AG a oedd cynrychiolydd o'r Dyneiddwyr Cymreig ar y pwyllgor, a hysbysodd yr Ymgynghorydd AG fod cynrychiolydd wedi'i enwebu.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad gan yr Ymgynghorydd Addysg Grefyddol ynghylch Adroddiad Blynyddol Drafft CYSAG 2020-21.

8 CCYSAGC

Dywedodd yr Ymgynghorydd Addysg Grefyddol nad oedd cofnodion y cyfarfod diwethaf ar gael i'w dosbarthu eto. Unwaith y byddent wedi dod i law, byddent yn cael eu dosbarthu i aelodau'r Pwyllgor.

9 DYDDIAD Y CYFARFOD NESAF

Trefnwyd y cyfarfodydd CYSAG nesaf ar gyfer -

- Gwanwyn '23 – 8 Chwefror 2023
- Haf '23 – 15 Mehefin 2023
- Hydref '23 – 17 Hydref 2023

Daeth y cyfarfod i ben am 11.37am.